

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีในการศึกษาเรื่องนี้ ผู้วิจัยกำหนดใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ แล้วนำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical description) โดยมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1. สถานีโทรทัศน์ที่เลือกเป็นตัวแทนของการศึกษาวิจัยนี้ คือ สถานีโทรทัศน์แม่ข่ายที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร และมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานเหมือนกัน คือ มีการดำเนินงานในเชิงพาณิชย์ ซึ่งได้แก่ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5, สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 และสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท.

2. รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่เลือกเป็นตัวแทนของการศึกษาวิจัยนี้คือ รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ผลิตโดยคนไทย โดยศึกษาเฉพาะรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ออกอากาศเวลา 16.00 น. ถึง 19.30 ซึ่งเป็นเวลาที่คณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ (กบว.) ได้กำหนดให้เป็นเวลาของรายการสำหรับเด็ก

3. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ซึ่งเป็นประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ระหว่างวันที่ 1-30 พฤศจิกายน 2535 รวมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่นำมาวิเคราะห์เนื้อหาทั้งหมด 8 รายการ รวมจำนวนตอนที่ออกอากาศทั้งสิ้น 42 ตอน ดังนี้

1. รายการจ้าวแจ๋วเจาะโลก ออกอากาศทุกวันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันที่ 6, 7, 8, 13, 14, 15, 20, 21, 22, 27, 28 และ 29 รวม 12 ตอน

2. รายการผึ่งน้ํายปี 15 ไร่ ออกอากาศทุกวันจันทร์ สัปดาห์ละ 1 วัน ได้
แก่ วันที่ 2, 9, 16 และ 23 รวม 4 ตอน
3. รายการตรุษธรรม ออกอากาศทุกวันศุกร์ สัปดาห์ละ 1 วัน ได้แก่ วันที่
6, 13, 20 และ 27 รวม 4 ตอน
4. รายการกล้าคิดกล้าทำ ออกอากาศทุกวันพุธ สัปดาห์ละ 1 วัน ได้แก่ วันที่
4, 11, 18 และ 25 รวม 4 ตอน
5. รายการเล็กพริกขี้หนู ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ สัปดาห์ละ 1 วัน ได้แก่
วันที่ 1, 8, 15, 22 และ 29 รวม 5 ตอน
6. รายการหนูทำได้ ออกอากาศทุกวันศุกร์ สัปดาห์ละ 1 วัน ได้แก่ วันที่
6, 13, 20 และ 27 รวม 4 ตอน
7. รายการบัณฑิตน้อย ออกอากาศทุกวันจันทร์ สัปดาห์ละ 1 วัน ได้แก่ วันที่
2, 9, 16, 23 และ 30 รวม 5 ตอน
8. รายการโลกของเด็ก ออกอากาศทุกวันพุธ สัปดาห์ละ 1 วัน ได้แก่ วันที่
4, 11, 18 และ 25 รวม 4 ตอน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากผู้ผลิตรายการในการถ่ายสำเนาเทปโทรทัศน์ ซึ่งส่วนใหญ่ก็ได้รับความร่วมมือด้วยดี มีเพียงบางรายการเท่านั้นที่ผู้ผลิตไม่ให้ความร่วมมือในการถ่ายสำเนาเทปโทรทัศน์ ผู้วิจัยจึงทำการบันทึกเทปโทรทัศน์จากรายการที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ด้วยตนเอง รวมเทปรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่เก็บรวบรวมได้ จำนวน 42 ตอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์เนื้อหารายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ผู้วิจัยได้ปฏิบัติตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. เปิดดูเทพรายการโทรทัศน์ที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมด 8 รายการ จำนวน 42 ตอน เพื่อให้ทราบว่ารูปแบบของแต่ละรายการเป็นอย่างไร มีวิธีการนำเสนอลักษณะใด และมีเนื้อหาประเภทใดบ้าง จากนั้นจึงบันทึกผลที่ได้อย่างละเอียดทุกขั้นตอน
2. วิเคราะห์รูปแบบและวิธีการนำเสนอรายการ โดยใช้หลักการแบ่งประเภทรายการโทรทัศน์ และขั้นตอนการนำเสนอรายการเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์
3. วิเคราะห์เนื้อหารายการที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเด็ก โดยใช้แนวความคิดเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัยต่างๆ ร่วมกับแนวความคิดเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ เพื่อให้ทราบถึงเนื้อหารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางร่างกาย พัฒนาการทางสติปัญญา พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ และพัฒนาการทางสังคม ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้

หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์เนื้อหารายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ผู้วิจัยใช้หน่วยในการวิเคราะห์คือ วิเคราะห์ตามเนื้อหาที่พบในแต่ละช่วงรายการตามข้อความพร้อมทั้งภาพ และเสียงที่นำเสนอทางสื่อโทรทัศน์

การนำเสนอข้อมูล

หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กทั้ง 8 รายการ จะได้นำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์ดังกล่าวแต่ละประเด็น ว่ามีรูปแบบและวิธีการนำเสนออย่างไร หลังจากนั้นวิเคราะห์เนื้อหารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของเด็กในด้านต่างๆ ต่อไปนี้

1. พัฒนาการทางร่างกาย
2. พัฒนาการทางสติปัญญา
3. พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ
4. พัฒนาการทางสังคม

ในการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นมาแบ่งกลุ่มไว้อย่างเป็นระบบเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่น่าเชื่อถือ และเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจที่จะนำไปใช้ได้ และเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจศึกษาเรื่องอื่น ๆ ใกล้เคียงกันได้เสนอรายละเอียดการวิเคราะห์ไว้ในบทต่อไป